

С24 Юлія Свідий. Дім без таємниць : роман. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2024. 220 с.

ISBN 978-617-8153-74-8

Як минуле впливає на наше життя? Чи можна бути впевненим, що все пережите зникає назавжди? Звичайно, воно лишає відбитки на людських долях.

Подолавши чимало складних життєвих обставин, Наталя втікає чимдалі з дому. З часом вона повертається, готова до примирення з минулим. Та раптом розуміє: все, що вона знала про себе — брехня.

Розплутуючи клубок свого життя, Наталя натикається на все нові трагічні таємниці, приховані від неї найближчими людьми. Історії кількох поколінь сплітаються в єдину, що нарешті приводить Наталю до істини. На межі життя і смерті дівчина заново вчиться вірити, прощати та кохати.

ISBN 978-617-8153-74-8

УДК 82-312.9

© Юлія Свідий, 2024
© Видавничий дім «Кондор», 2024

1

*Стукає у двері гість.
Де ж він дівся?
Озирнись!
Він давно вже за спиною,
Він слідкує за тобою.*

Будинок зустрів мене із сумом. Він дивився своїми забитими вікнами, ніби осліплий старигань: намагався впізнати, але ніяк не міг. Йому наче було соромно за такий занедбаний, неохайний вигляд. Сльози одразу навернулися на очі. Я впізнала його. Я все пам'ятала. Ніщо на світі не змусить мене забути.

Колеса зашурхотіли біля головного входу. Колись асфальтована доріжка тепер заросла густим споришем. Дивовижно, як тендітні рослини спроможні руйнувати таку тверду поверхню. Так само і давні спогади в одну мить проб'ють броню забуття, варто лише їм знайти маленьку тріщинку. Високі бур'яни та зарослі демонстрували, як швидко природа завойовує простір, коли люди покидають його всього на кілька років.

Чорна гума коліс безжально прим'яла спориш. Люди знову повернулися. Тепер рослинам доведеться поступитися першим місцем в ієрархії цього запустілого двору. Навколо доріжки буйно височіли трави, перемішані із квітами, які спромоглися вижити серед бур'янів. Колись на цьому місці красувалися доглянуті кольорові клумби. Тепер від них залишились тільки здичавілі хризантеми

бурого кольору та куці самшиту. Вони стояли забуялі, не підстрижені, з гілками, що стирчать у всі сторони. У моїй пам'яті ці кущики обрамляли клумби рівненьким живо-плотом, а подекуди прикрашали їх посередині, неначе гігантські зелені м'ячі.

Вишневий седан загарчав востаннє і зупинився прямо біля східців на ганок. Я зиркнула на будинок крізь лобове скло. Хоча він і нагадував старого сліпця, та все ж колишньої величі не втратив. Як же я любила цей дім. І як же боялася до нього увійти.

Я вибралась з машини, намагаючись не давати волю емоціям. Інакше спогади просто виженуть мене геть, я це розуміла. Стільки років я намагалась позбутися від привидів минулого — будувала стіну в душі, яка відгородила ті роки. Вони наче опинилися у зоні відчуження. Одначе тепер на цьому мурі з'явилися помітні тріщини — такого не слід було допускати.

Зanedбаність маєтку одразу впадала в око. Вісім років цей будинок стояв пустою. Його самотність виділялася в облупленій фарбі на ганку, занедбаності двору і саду. Старовинна червона черепиця лежала не рівно, мабуть, дерев'яний скелет даху прогнив. Штукатурка облупилася зі стін, оголивши старечі цеглини. Але найбільшого смутку, ба, навіть жаху, наганяли забиті дошками вікна. Всередині, мабуть, все виглядало ще гірше. Бачити цього не хотілося, одначе я мусила туди зайти. Бо тепер це моє єдине житло.

Двері виявились замкнутими на стару іржаву колодку. Я подивилася на важкий металевий ключ у своїй долоні. На мить замок здався настільки іржавим, що відчинити його просто неможливо. Але механізм спрацював, хоча й з третьої спроби. Потягнувши за колодку кілька разів, я зірвала її та відчинила двері. Настав час увійти.

Останнім часом моя пам'ять нагадувала плесо спокійної води. Стільки часу я вгамовувала хвилі, щоб здобути рівновагу. Але знала, що, зайшовши у цей старий

дім, сама кину величезний камінь в озеро своєї пам'яті. Круги, які розійдуться по воді від цього удару, змусять мене пережити все знову: блаженство і жах, любов і ненависть, життя і смерть... Я буду змушена знову стати тією малою, незахищеною дівчинкою на межі безумства. Хоча, мабуть, вона завжди жила десь глибоко в мені. Хай там що, я повернулась додому. Нам із цим будинком давно пора згадати старе і з'ясувати стосунки. Що ж, час настав.

Перше, що я побачила в домі — це павутиння. Невже його буває так багато? Будинок, виявляється, зовсім не стояв пустою. Сотні, а може і тисячі павуків зробили його своїм царством. Мене аж дрижаки взяли від цієї картини. З такими сусідами жити зовсім не хотілося.

У домі стояла напівтемрява. Дошки, що закривали вікна на першому поверсі, були прибиті абияк, тому денне світло потрапляло в кімнату. Меблі у вітальні проглядалися з-під шматків тканини. Мабуть, колись це були білосніжні простирадла, але за товстим шаром пилу тепер їх годі було розгледіти. Я впізнавала знайомі обриси речей крізь цю сиву пелену. Посередині стояв старий м'який диван та два крісла. Трохи далі, біля зашкленого ганку, що виходив у сад, розмістився роаль.

В кутку кімнати досі стояла пальма. Я пам'ятала цю розлогу зеленолисту рослину, що завжди створювала в кімнаті атмосферу літа. Тепер вона перетворилась на пучок мертвих зітлілих гілок, покритих павутинням. Усе це навіювало страшенний смуток. Досі я ніколи не бачила цієї кімнати в такому стані. Вона пам'яталася світлою, привітною та охайною і в дитинстві завжди нагадувала мені бразильські серіали.

Що ж, роботи тут непочатий край. У тому, що решта дому виглядає не краще, сумніватися не доводилося. Знадобиться чимало зусиль, щоб прибрати в усіх кімнатах, плюс ще кухня, фойє і ванна.

Я вийшла з вітальні та поглянула на масивні дерев'яні сходи, що вели на другий поверх. Саме туди їти найстрашніше, бо там — моя колишня кімната, дідів кабінет. Останній був моїм улюбленим місцем в домі протягом багатьох

років. І бачити цю кімнату без її господаря зовсім не хотілося.

Я зітхнула, та замість того, щоб піднятися нагору, присіла на нижню сходинку, не помічаючи вже ні пилу, ні павутинних доріг. Оглянувши високе фойє з дубовими панелями, я в одну мить згадала його іншим — освітленим великою важкою люстрою, що зараз перетворилась на кришталевий палац для павуків. Час, неначе велике колесо, зупинив рух і почав крутитися у зворотному напрямку. Картинки в голові змінювали одна одну, і в цю ж мить я згадала, як покинула цей дім востаннє.

Стояла осінь. Вже не рання, скоріше, середня. Яблуні та груші в дідусевому саду ще були зелені. А от абрикоси злякалися холоду та скинули майже половину свого золотого листя. На клумбах перед будинком цвіли хризантеми — великі, соковиті, налиті ще теплим сонцем і частими осінніми дощами. Поруч, у трикутних загорожах зі самшиту, цвіли пізні кроваво-червоні троянди. Я сиділа на лавці під виноградом. Він приховував мене від усіх очей — рідних чи сторонніх. Стигли фіолетові грона звисали над головою — важкі, покриті сивиною. «Пора робити вино», — подумалось мені. І думка ця була такою звичною, простою, наче нічого не сталося. Але змінилося все. Настав час змінити й спосіб мислення.

Я дістала з кишені сигарети, витягнула одну та підкурила. При цьому мої руки тремтіли, наче в алкоголіка. І нащо я їх купила? Теж мені куряга...

Я розуміла, що їхати не маю права — не можна покидати діда, так просто не робиться. Він ростив мене, любив. Віддав усе, що має, аби тільки я була щасливіша... Та від нього нічого не залежало. Я мусила поїхати, інакше ризикувала просто збожеволіти.

Дим, що потрапляв у легені, виявився гірким і деркучим. Мені захотілося кашляти, наче я вдавилась. А може у мене в горлі стали комом власні думки. Не викуривши й половини, я викинула сигарету під ноги та

швидко затоптала. Настав час прощатися. Якщо не зробити цього зараз, то вже ніколи не вистачить сміливості.

Вхідні двері відчинилися тихо і яскрава смуга сонячного світла впала на килим, а посеред неї — моя довга тінь. Дідусь сидів на нижній сходинці. Поруч стояли давно зібрані мої валізи. Дід виглядав старим та змученим, як ніколи досі. Ми обмінялися поглядами, розуміючи, наскільки нещасливі обоє в цю мить.

— У мене для тебе є подарунок, — дідусь дістав із-за спини маленьку коробку. — Ти ж дзвонитимеш? Я і собі купив, тільки простішого.

Це був мобільний телефон. З маленьким, але кольоровим монітором. Сьогодні це вже непотріб, а тоді він здався мені справжнім скарбом. Досі я бачила такі тільки в багатих однокласників та по телевізору, а власної мобілки ще не мала. Ні, ми не бідували з дідом Богданом. Жили непогано, у нього була чудова пенсія, плюс гонорари за наукові статті. Часом діда кликали провести лекцію, за що теж непогано доплачували. Я не мала потреби в їжі чи одязі. Але таких дорогих речей, як комп'ютер чи мобільний мені теж досі ніхто не дарував.

Вдячна посмішка осяяла лице:

— Дякую, діду! Навіщо ти? Це ж так дорого... Не варто було...

— Цить! Я мав деякі заощадження, на чорний день... Схоже, для мене він настав, — гірко посміхнувся старий.

Ми обоє опустили очі, зняковівши, наче діти. Я не могла залишитись, а він не міг мене про це просити. Ми все розуміли. Але від цього не ставало легше. Аж дивно, як рідні люди в таких ситуаціях зовсім втрачають слова. Адже на прощання стільки всього можна сказати! Але ж ні, між нами панувала лише тиша — незручна, сумна.

— Коли в тебе поїзд? — нарешті порушив її дідусь.

— За п'ятнадцять одинадцять.

Він поглянув на старий годинник. Це був круглий механізм із ланцюжком та кришечкою, який колись носили

у внутрішній нагрудній кишені. Дідусь ніколи з ним не розлучався. Здавалося, ця річ дуже дорога йому. Хоча вона й не мала цінності, бо зроблена була з міді, а не золота чи срібла. Та, зрештою, дід любив годинникові механізми та цілими днями просиджував, за своїм столом, даруючи їм нове життя.

— Що ж, тоді пора в дорогу.

Дід підвіся важко, із болем. Я відвела погляд. Кожна мить цього прощання наче кричала, що у мене немає права отак його покинути. Взявши валізи, я поставила їх біля дверей та повернулася. Дідусь не міг мене провести: здоров'я не дозволяло. А більше і нікому. Я поцілувала старого в щоку та обійняла міцно-міцно, наче востаннє. Якби ж я тоді знала...

Окинувши поглядом будинок, я вийшла та побрела на зупинку з опущеною головою і валізами в руках. Попереду мене чекала столиця: маршрутка і поїзд, а далі — гуртожиток, навчання, нові знайомства. Тоді я востаннє бачила цей дім. Тоді я востаннє бачила свого діда — єдину найріднішу людину. І тоді ж я попрощалась зі своїм життям, поїхавши назустріч новому.

Довгі роки праці над своєю пам'яттю дозволили викинути усе це з голови й серця. Але виявилось, що інформація не стерта. Я просто викинула її в кошик для сміття, як зім'ятий папір. А тепер діставала назад, розгортаючи шматочок за шматочком.

Перед моїми очима знову був старий дім із павутинням та без світла. Вимикач не спрацював, очевидно, живлення в домі не було. Що мене тут чекає? Цього знати я не могла. Але впевнена була в одному: я більше не стану тією нещасною, що поїхала колись звідси. Нині я інша людина, і більше не повернулася до старого життя, зовсім ні. Я просто почала новий розділ своєї історії.

Яким би непривітним не здавався зараз цей дім, настала пора приводити його в порядок. Найбільше проблем у мене виявилось через відсутність електрики. Темрява обкутувала усе навкруги, приховуючи таємниці у

кожному закутку. Провести ніч в такому «будинку жаків» — перспектива не з найкращих. Мені скрізь ввижались павуки, і навіть миші, чи пацюки... Але, що вдієш, доведеться нам із ними поки що пожити по сусідству.

Сходи вели мене нагору, пробуджуючи усі страхи. Ось праворуч моя кімната — туди я вирішила зайти пізніше. Ліворуч розташувався дідів кабінет. У замковій щілині стирчав ключ, а самі двері виявились трохи прочиненими, ніби звідси вийшли всього на хвилинку, і господар кімнати ось-ось повернеться. Колись дідусь частенько замикався у своєму «царстві», а потім виходив звідти сумний зі своїм годинником на ланцюжку в руках. Іноді мені навіть здавалося, що в його очах ще не висохли сльози. Але я, тоді ще мала дитина, не розуміла такої поведінки, тому вдавала, що нічого не помічаю.

Я легенько штовхнула двері та вони повільно відчинились. Ручка тихенько стукнулася об тумбочку з телефоном, що стояла в кутку. Від цього незначного удару тисячі сріблястих пилинок злетіли в гору та закружляли у променях сонячного світла. Воно пробивалося з вікна і падало на старий, посивілий від часу та порохи килим. Під вікном стояв письмовий стіл — великий, масивний. Перед ним — стілець: старий, але зручний, із вишневою оксамитовою оббивкою, давно стертою тими, хто вмощувався на ньому. На столі — пусто. Я одразу помітила це, бо зазвичай такого не бувало. Повільно підійшовши до нього, я провела кінчиками пальців по гладкій поверхні. На перині з пилу залишилися чотири доріжки. Вікно тут не було забите дошками, і мою увагу привернув якийсь рух на вулиці. Здалося, що хтось нишком пробіг позаду будинку. Але тепер там нікого не було. Вочевидь, від хвилювання мені вже щось ввижалося.

Усі шухляди в столі виявились засунутими. Я заглянула в першу — старі журнали про садівництво, якісь папери, записки, нотатки, квитанції та номери телефонів. У другій ховалися дрібнесенькі шестерні, гвинтики та інші деталі нескінченних годинникових механізмів, які дідусь ремонтував. Він знаходив їх на блошиних ринках, приводив до ладу, а тоді дарував своїм друзям і знайомим.